

CENTRUL DE DREPT
AL FEMEILOR

Bărbaiții și egalitatea de gen în Republica Moldova

În baza metodologiei IMAGES

INTRODUCERE

Egalitatea dintre femei și bărbați este o valoare fundamentală care asigură egalitatea în drepturi, responsabilități și oportunități, în plan familial și profesional, prin plata egală pentru munca de valoare egală, independența economică egală a femeilor și a bărbaților, egalitatea în luarea deciziilor, contribuind la eradicarea violenței pe criterii de gen și îmbunătățirea calității vieții.

Republica Moldova și-a asumat asigurarea egalității de gen. Astfel, eforturile întreprinse de autoritățile naționale au inclus o serie de acțiuni, precum ratificarea convențiilor internaționale, adoptarea planurilor și strategiilor naționale. Printre aceste acțiuni, cele mai importante sunt: ratificarea CEDAW (Convenția privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare față de Femei) în 1994, ratificarea Convenției ILO privind interzicerea Discriminării (la angajare și ocupare), 1958 (Nr.111) în 1996 și Convenția ILO privind Remunerarea Egală, 1951 (Nr.100). Autoritățile naționale și-au asumat realizarea Obiectivelor de Dezvoltare a Mileniului (în special, obiectivul 3, privind promovarea egalității de gen și abilitarea femeilor), a fost ratificată Convenția ILO privind Protecția Maternității, 2000 (Nr.183) și în 2006 a fost adoptată Legea Nr.5 privind asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați.¹ De asemenea, Guvernul Republicii Moldova a adoptat o serie de strategii naționale și planuri de acțiune pentru a promova egalitatea de gen (în 1998, 2003 și 2009).

În pofida acestor reglementări, progresul în domeniul asigurării egalității de gen se lasă așteptat. În Observațiile² Finale ale CEDAW privitor la Moldova, Comitetul și-a exprimat îngrijorarea privitor la persistența atitudinilor patriarhale și stereotipurilor adânc înrădăcinate, cu privire la rolurile și responsabilitățile femeilor și bărbaților în familie și în societate (CEDAW/C/MDA/CO/3, paragraful 18). Se observă că astfel de atitudini și stereotipuri sunt cauzele profunde ale (1) poziției dezavantajate a femeilor din Statul parte în viața politică și publică; (2) violenței împotriva femeilor în Statul parte; și (3) ale segregării de gen, așa cum se reflectă în alegerile educaționale ale femeilor și fetelor și opțiunile de încadrare în muncă.

¹ Legea privind asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați Nr. 5 din 09.02.2006, Monitorul Oficial Nr.47-50/200, 24.03.2006

² Observații finale cu privire la raportul periodic combinat al patrulea și al cincilea al Republicii Moldova

Sondajul Internațional „Bărbații și egalitatea de gen” (IMAGES) este coordonat de organizația Promundo și Centrul Internațional de Cercetare privind Femeile (ICRW), fiind unul dintre cele mai cuprinzătoare studii, care oferă o imagine holistică despre viața bărbaților și femeilor, atitudinile și comportamentele bărbaților și femeilor cu privire la egalitatea de gen, relațiile de familie, rolul și implicarea bărbatului în viața de familie, inclusiv implicarea bărbaților în creșterea și educația copiilor, experiențele din copilărie legate de violență, egalitatea de gen din familie, stres, migrație, șomaj etc. Din 2014, acest sondaj a fost utilizat în 10 țări ca instrument pentru evaluarea atitudinilor și comportamentelor bărbaților și femeilor în procesul de implementare a politicilor sau inițiativelor de programe în domeniul egalității de gen. Datele și recomandările studiului IMAGES au servit în aceste țări drept baza pentru lansarea discuțiilor la nivel național, în vederea elaborării unor politici noi, dezvoltării unor inițiative, în scopul promovării egalității de gen și prevenirea violenței în bază de gen.

Scopul cercetării „Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova” a urmărit cunoașterea și înțelegerea comportamentului, atitudinilor bărbaților și femeilor, a schimbărilor care se produc, pentru a dezvolta, direcționa și monitoriza politicile în domeniul egalității de gen.

Obiectivele cercetării au cuprins:

- Evaluarea atitudinilor și a comportamentului curent al bărbaților, pe diverse aspecte referitoare la egalitatea de gen (timpul petrecut cu copiii, activitățile realizate în gospodărie, manifestarea violenței, accesarea serviciilor de sănătate, comunicarea/negocierea cu partenera/soția asupra dimensiunii familiei, relațiile sexuale etc.);
- Compararea atitudinilor și a comportamentului bărbaților cu cel al femeilor, pe aspectele nominalizate;
- Analiza factorilor ce pot explica schimbările în comportamentul și atitudinile bărbaților referitoare la egalitatea de gen;
- Evaluarea cunoștințelor și atitudinilor bărbaților și femeilor față de politicile care promovează egalitatea de gen.

Datele cercetării sunt destinate autorităților guvernamentale și locale, reprezentanților din sectorul neguvernamental pentru dezvoltarea politicilor în domeniul egalității de gen, organizarea activităților de advocacy, dezvoltarea serviciilor sociale.

METODOLOGIA DE CERCETARE

Cercetarea s-a bazat pe surse de date primare și secundare. Astfel, s-a realizat o analiză a cadrului legal, instituțional și a studiilor existente în domeniul echității de gen în Republica Moldova. Datele secundare au fost completate cu informația primară colectată prin metode sociologice cantitative și calitative.

La cercetarea cantitativă au participat 2018 persoane cu vârsta 18-59 de ani. În conformitate cu metodologia propusă de Centrul Internațional de Cercetări despre Femei și Institutul Promundo, s-au extras 2 eșantioane distincte: unul pentru bărbați (1515 persoane) de bază și altul de control pentru femei (503 persoane), pentru a cunoaște diferențe de percepții, atitudini, practici. Eșantioanele au fost stratificate, probabiliste.

Eșantionul cercetării

CANTITATIV

1515 bărbați chestionați

10 secțiuni:

1. Caracteristici sociodemografice și activitatea profesională;
2. Experiența din copilărie;
3. Relații dintre bărbați și femei;
4. Diversitatea sexuală;
5. Relații familiale;
6. Rădăcini;
7. Părinți, relații tată-copil;
8. Relații și violență;
9. Sarcinile și responsabilități;
10. Finalități și interese sensibile (autoconștientă de respondenți).

503 femei chestionate

9 secțiuni:

1. Caracteristici sociodemografice și activitatea profesională;
2. Relații dintre bărbați și femei;
3. Diversitatea sexuală;
4. Relații familiale;
5. Rădăcini;
6. Părinți, relații mamă-copil;
7. Relații și violență;
8. Sarcinile și responsabilități;
9. Finalități și interese sensibile (autoconștientă de respondenți).

CALITATIV

3 discuții Focus Grup cu bărbați

1 discuție Focus Grup cu femei

10 interviuri individuale aprofundate cu experți

Datele obținute în cadrul studiului cantitativ au fost completate cu datele culese în cadrul studiului calitativ de la reprezentanți ai autorităților publice centrale, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și ai organizațiilor internaționale³. Eșantionul intervievaților a cuprins 10 persoane. Studiul calitativ a cuprins și metoda discuțiilor de grup. Au fost realizate 4 discuții focus-grup – 3 cu bărbați și 1 cu femei.

³ Persoanele interviuate sunt experți în domeniul gender (reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale și ai societății civile, care contribuie la dezvoltarea, promovarea și asigurarea politicilor de gen, dezvoltarea serviciilor pentru diferite categorii vulnerabile ale populației).

CONSTATĂRI CHEIE

Experiențe din copilărie

Familia de origine este o unitate de măsură relevantă pentru a înțelege procesele, tendințele și transformările sociale, inclusiv schimbările în domeniul egalității de gen. În familia de origine, au loc primele acțiuni în domeniul educației, formării personalității și se interiorizează valorile familiale și sociale. În familiile de origine, bărbații au văzut un respect mai mare din partea mamei față de tată/alt bărbat cu care locuia împreună, decât al tatălui/altui bărbat față de mamă.

Bărbații au semnalat că tații lor se implicau în realizarea unor activități, în cadrul familiei. Fiecare **al patrulea tată** se implica în îngrijirea copiilor, zilnic. Prepararea bucatelor, curățenia în casă, spălarea hainelor erau realizate însă foarte rar de bărbați, iar 5,9% dintre tați nu s-au implicat niciodată în îngrijirea copiilor, 18,9% - în prepararea bucatelor, 29,6% - în realizarea ordinii și 44,9% - în spălarea hainelor.

Date privind tatăl respondentului

În copilărie doar fiecare al **4-lea tată** se implică în îngrijirea copiilor, zilnic

18,9% dintre tați nu au pregătit niciodată bucate pentru copii;

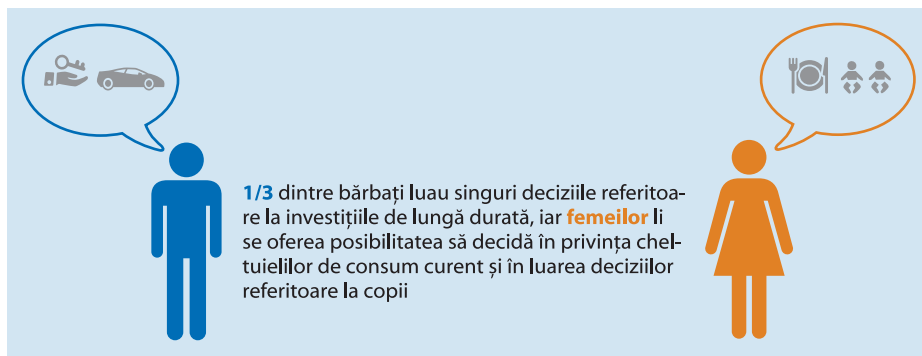
44,9% dintre tați nu s-au implicat în spălarea hainelor copiilor;

29,6% dintre tați nu se implicau în realizarea ordinii în casă

5,9% dintre tați nu s-au implicat niciodată în îngrijirea copiilor

Procesul de luare a deciziilor în familiile de origine a bărbaților nu era unul participativ. **1/3** dintre bărbați luau singuri deciziile referitoare la investițiile de lungă durată, iar femeilor li se oferea posibilitatea să decidă în privința cheltuielilor de consum curent și în luarea deciziilor referitoare la copii.

Viața familială curentă

Ponderea bărbaților care, actualmente, se ocupă zilnic de îngrijirea copiilor este foarte mică. Conform relatărilor bărbaților, aceasta este o activitate realizată, *de obicei*, sau *întotdeauna* de parteneră. Totuși **1/4** dintre bărbați consideră că participă în egală măsură la îngrijirea copilului, pe când doar **15,7%** dintre femei au semnalat acest fapt, ceea ce înseamnă că deși unii bărbați au declarat că participă la îngrijirea copilului, ei percep îngrijirea într-un mod reduționist, dat fiind faptul că femeile nu semnalează activitatea acestora drept participare.

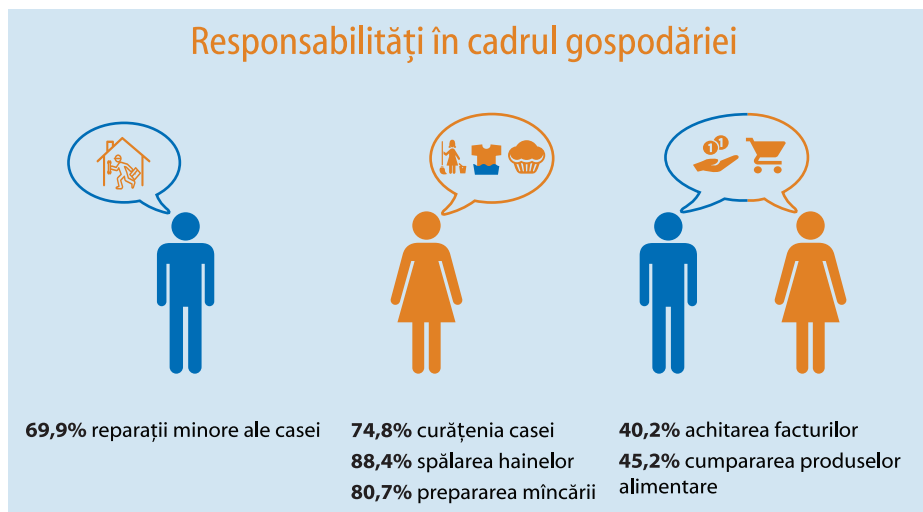

1/4 dintre bărbați consideră că participă în egală măsură la îngrijirea copilului, pe când doar **15,7%** dintre femei au semnalat acest fapt

Cu toate că unii bărbații au menționat că au fost învățați în familiile de origine să realizeze unele activități în cadrul gospodăriei, totuși împărțirea responsabilităților în familiile/cuplurile nou create relevă aspectele familiei tradiționale. Astfel, responsabilitățile femeii se referă la spălarea hainelor, prepararea mâncării și curățenia casei. Responsabilitățile ce țin de cumpărarea produselor alimentare și achitarea facturilor sunt realizate împreună, iar bărbații, cel mai frecvent, în cadrul familiei rămân cu responsabilitatea de a realiza reparațiile minore ale casei. S-a constatat, că în cazul bărbaților cu vârsta de 18-29 de ani, procesul de realizare a activităților în gospodărie este mai participativ. De exemplu, în cazul spălării hainelor, aproape fiecare **al patrulea bărbat** cu vârsta de 18-29 de ani a semnalat că face acest lucru împreună cu partenera, comparativ cu aproximativ fiecare al 10-lea în cazul celorlalte grupe de vârstă. Este important însă să semnalăm că

schimbările respective sunt determinate și de dezvoltarea tehnologiilor care au ușurat cu mult acest proces.

Responsabilități în cadrul gospodăriei

Datele cercetării relevă că procesul de luare a deciziilor în familie/cuplu devine mai participativ. În familiile/cuplurile nou formate a crescut ponderea ambilor parteneri implicați în procesul decizional referitor la investiții de la 52,3% la **68,0%**, dar și a deciziilor referitoare la consumul curent de la 41,1% la **47,2%**. Analiza corelațională relevă că, în mare parte, bărbații preiau paternul care a existat în familia de origine privind luarea deciziilor atât în procurarea bunurilor de consum curent, cât și a celor de durată.

Ultimul cuvânt de spus în luarea deciziilor în cadrul familiei (familia de origine și familia/cuplul nou format), % (opinia bărbaților)

FAMILIA DE ORIGINE⁴

	Mama	Tatăl	Ambii în egală măsură	Altceva (bunel, unchi)
Cheltuielile pentru consumul curent (mâncare, îmbrăcăminte)	44,4	14,4	41,1	0,2
Cheltuielile pentru investiții (achiziționarea bunurilor de durată – aparate tehnici, automobile etc.)	15,1	32,5	52,3	0,1

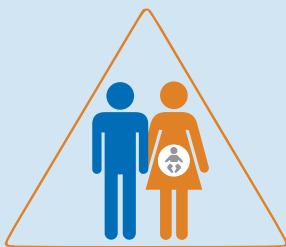
FAMILIA /CUPLUL NOU FORMAT⁵

	Soția/ partenera	Eu	Împreună	Difil de apreciat
Cheltuielile pentru consumul curent (mâncare, îmbrăcăminte)	42,9	8,9	47,2	1,0
Cheltuielile pentru investiții (achiziționarea bunurilor de durată – aparate tehnici, automobile etc.)	4,4	26,2	68,0	1,4
Cheltuielile privind petrecerea timpului liber cu familia, prietenii sau rudele	13,5	8,7	74,7	3,1

Prezența bărbaților la nașterea copiilor este o practică rar întâlnită în Republica Moldova. Doar **18,1% dintre bărbați au semnalat că au asistat la nașterea ultimului copil**. Totuși numărul bărbaților care își susțin femeia la naștere este în creștere în rândul generațiilor tinere. 30 la sută dintre bărbații cu vârsta de 30-39 de ani au asistat la nașterea ultimului lor copil. Datele cercetării relevă că au tendința de a asista la nașterea tații cu vârsta de 30-39 de ani, cu studii superioare și din mediul urban.

⁴ 93,1% din eșantion, 1421 de persoane care au locuit cu tatăl biologic sau tatăl vitreg

⁵ 62,2% din eșantion, 942 de persoane care au declarat că locuiesc împreună cu partenera/partenerul.

18,1% dintre bărbați au semnalat că au asistat la nașterea ultimului copil

Utilizarea metodelor contraceptive nu este o practică frecventă în Moldova.

37,4% dintre bărbați au declarat că *nu au folosit* prezervativul pe parcursul ultimului an, față de doar 22,4% - care-l folosesc *ocazional*, 15,4% - care-l folosesc *deseori* și 16,9% - care-l folosesc *întotdeauna*. Răspunsurile femeilor denotă aceeași tendință – **45,5%** dintre femei au declarat că *nu au folosit* prezervativul pe parcursul ultimului an. Analiza răspunsurilor, în dependență de vârstă, relevă că prezervativele sunt utilizate de bărbații și femeile în vârstă de 18-29 de ani într-o măsură mai mare decât cei cu vârsta peste 30 de ani. Totuși 18 la sută dintre tineri și 34 la sută dintre tinere, deși au raporturi sexuale, nu folosesc niciodată prezervativul. Nu în ultimul rând, semnalăm că la vârsta de 18-29 de ani s-a constatat schimbarea cea mai frecventă a partenerelor sexuali. Analiza practicii de utilizare a prezervativului în corelare cu numărul de persoane cu care bărbații au avut raporturi sexuale pe parcursul ultimului an relevă că 11,4% dintre cei care au avut 4 parteneri și mai mult, 11,3% dintre cei care au avut 3 parteneri și 23,8% care au avut 2 parteneri nu utilizează prezervativul.

Utilizarea prezervativului, pe parcursul ultimului an, % (bărbații)

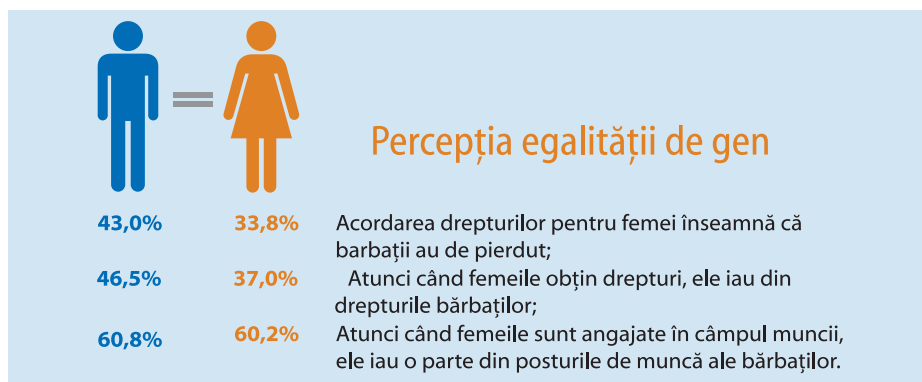
	Întotdeauna folosim	Deseori folosim	Ocazional folosim	Nu folosim	Nu am avut raporturi sexuale, pe parcursul ultimului an
Total	16,9	15,4	22,4	37,4	7,9
18-29 de ani	33,0	18,4	23,6	18,0	7,0
30-39 de ani	14,4	19,8	29,7	32,6	3,4
40-49 de ani	5,3	15,1	21,7	50,3	7,6
50-59 de ani	1,3	4,7	12,4	66,1	15,4

RELAȚIILE DINTRE BĂRBAȚI ȘI FEMEI

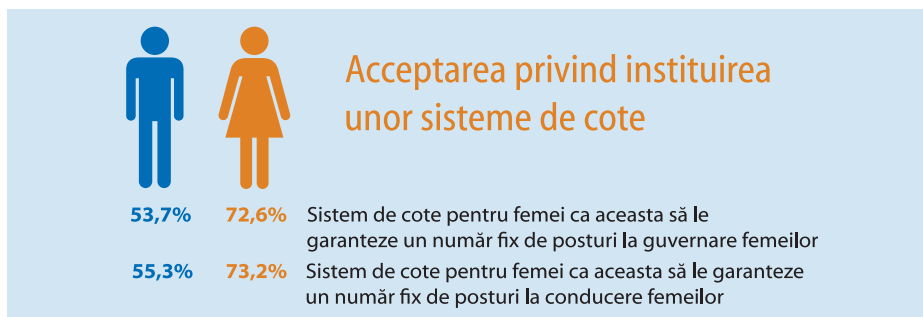
Percepția egalității de gen

Sintagma „egalitate de gen” este înțeleasă și interpretată diferit de cetățenii Republicii Moldova. **43,0% dintre bărbați și 33,8% dintre femei consideră că acordarea drepturilor pentru femei înseamnă că bărbații au de pierdut** (*acord total și acord parțial*), iar **46,5% dintre bărbați și 37,0% dintre femei consideră că atunci când femeile obțin drepturi, ele iau din drepturile bărbaților** (*acord total și acord parțial*). Percepția greșită a egalității de gen crește atunci când discutăm despre egalitatea de gen pe piața forței de muncă. Astfel, **60,8% dintre bărbați și 60,2% dintre femei consideră că atunci când femeile sunt angajate în câmpul muncii, ele iau din posturile de muncă ale bărbaților** (*acord total și acord parțial*).

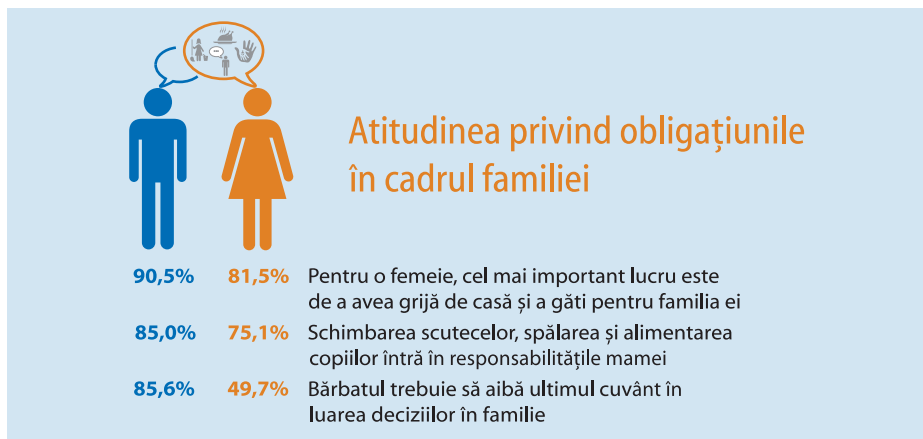

Doar **53,7%** dintre bărbați sunt de acord să fie instituit un sistem de cote pentru femei ca acesta să le garanteze un număr fix de posturi la guvernare femeilor și 55,3% un sistem de cote și pentru posturile de conducere. O parte dintre bărbați au motivat nedorința introducerii sistemului de cote pentru ca femeile să ajungă la guvernare sau în posturile de conducere prin faptul că, în aceste poziții, trebuie să ajungă „persoane cu capacități”, „nu avem nevoie de femei necapabile la conducere”. Ponderea femeilor care sunt pentru un sistem de cote care să le garanteze un număr fix de locuri la guvernare este mai mare decât cea a bărbaților

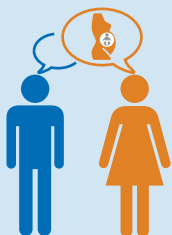
– 72,6%. Același lucru s-a constatat și referitor la introducerea unui sistem de cote care să le garanteze un număr fix de locuri pentru posturile de conducere – 73,2%.

90,5% dintre bărbați și 81,5% dintre femeii consideră că pentru o femeie cel mai important lucru este a avea grijă de casă și de a găti pentru familia ei. Ponderea bărbaților care consideră că schimbarea scutețelor, spălarea și alimentarea copiilor sunt responsabilitățile femeii este și mai mare – **95%**. Acest indicator este destul de mare și printre femeii – 75,1% (3 din 4 femeii) sunt de acord cu această afirmație.

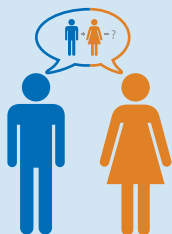
Deși 67 la sută dintre bărbați sunt *totalmente de acord* că bărbatul și femeia trebuie să hotărască împreună ce metodă de contracepție să utilizeze, **23,3% consideră că ține de responsabilitatea femeii de a se proteja de a nu rămâne însărcinată**, iar 17,4% sunt *totalmente de acord* că s-ar simți ofențați dacă soția le-ar cere să utilizeze prezervativul. Ponderea femeilor care consideră că ambii parteneri trebuie să hotărască împreună ce metodă de contracepție să utilizeze este puțin mai mare în rândul femeilor – 73 la sută. Cu toate acestea, ponderea femeilor care sunt *totalmente de acord și parțial de acord* că este responsabilitatea femeii de a nu rămâne însărcinată se egalează cu cea a bărbaților.

Atitudinea privind sănătatea reproductivă

88,3%	89,7%	Bărbatul și femeia trebuie să hotărască împreună ce metodă de contracepție să utilizeze
59,9%	62,0%	Ține de responsabilitatea femeii de a se proteja de a nu rămâne însărcinată
39,0%	30,2%	Bărbatul/femeia trebuie să se simtă ofensat dacă soția/soțul îi cere să utilizeze prezervativul

Opiniile bărbaților privind sexualitatea și relațiile sexuale nu se deosebesc semnificativ de cele ale femeilor. Bărbații consideră, într-o mai mare măsură, că sunt întotdeauna pregătiți pentru a face sex – **77,9%**, în comparație cu doar **63,2%** dintre femei.

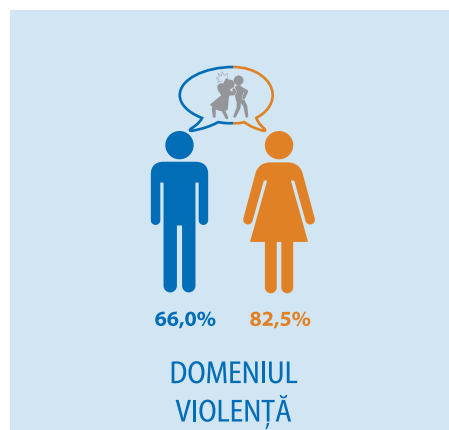
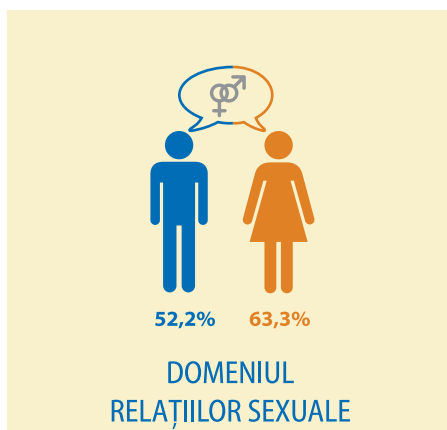
Atitudinea privind sexualitatea și relațiile sexuale

72,2%	73,8%	Bărbații au nevoie de mai mult sex decât femeile
81,4%	76,2%	Bărbații nu vorbesc despre sex, ei fac
77,9%	63,2%	Bărbații sunt întotdeauna pregătiți pentru a face sex
62,3%	52,9%	Bărbații ar trebui să se simtă jenați dacă nu pot avea erecție în timpul actului sexual

Rata percepției corecte a echității de gen. Datele cercetării relevă că în Republica Moldova femeile au o rată de percepție corectă a echității de gen într-o măsură mai mare decât bărbații. Din cele 4 domenii analizate (responsabilitățile în gospodărie, violența, sănătatea reproductivă și relațiile intime), **cea mai bună situație privind percepția corectă a echității de gen este în domeniul violenței, urmat de cel al sănătății reproductive, relațiile intime, pe ultimul loc plâsându-se domeniul responsabilităților casnice.** Astfel, **82,5%** dintre femei și **66%** dintre bărbați au o percepție corectă a echității de gen în domeniul violenței față de 73,2% dintre femei și 60,9% dintre bărbați în domeniul sănătății reproductive, doar 63,3% dintre femei și 52,2% dintre bărbați în domeniul relațiilor sexu-

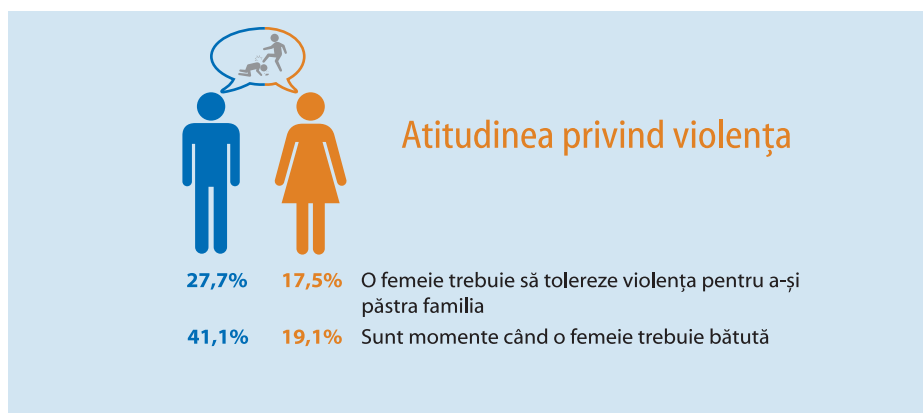
ale și 59,4% dintre femeii și 52,5% dintre bărbații în domeniul responsabilităților casnice în viața de zi cu zi. Situația dată se explică prin campaniile informaționale împotriva violenței în familie, cele în domeniul sănătății reproductive care au avut impact asupra populației, determinând schimbări în percepția acestora. La ora actuală, datele cercetării relevă necesitatea unor campanii informaționale privind rolurile femeii și ale bărbatului în sfera familială, și responsabilitățile casnice în viața de zi cu zi.

Ratele comparate, ale bărbaților și femeilor, de percepție corectă a echității de gen (GEM)

VIOLENȚA

În opinia a **27,7%** dintre bărbați femeia trebuie să tolereze violența pentru a-și păstra familia. Această opinie este împărtășită însă doar de 17,5% dintre femei. **41,1%** dintre bărbați susțin că sunt momente când femeia trebuie bătută. Numărul femeilor care sunt de acord cu această afirmație este de peste 2 ori mai mic decât cel al bărbaților. Datele cercetării relevă că **7 femei din 100** sunt dispuse să accepte utilizarea forței de către parteneri atunci când ele nu ar dori să facă sex cu acesta.

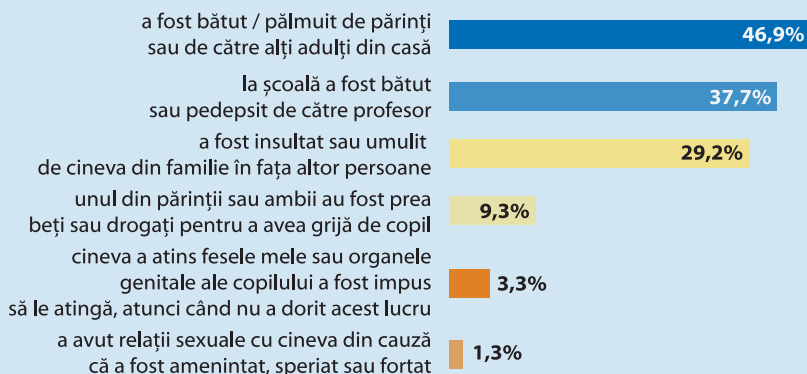

Datele relevă prezența violenței fizice în aproape 50 la sută din familiile de origine a bărbaților care au participat la sondaj, iar a violenței sexuale în peste 3 la sută din acestea.

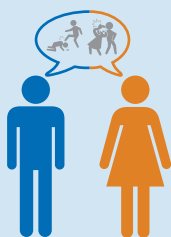
11,2% dintre bărbați au evidențiat prezența *permanentă* a unei atmosfere de intimidare în instituția de învățământ atunci când erau copii, alți **28,3%**, *uneori*, prezența unei astfel de atmosfere. Respectiv, **11,9%** au evidențiat că au fost tachinați la școală și **12,7%** că au tachinat și ei alte persoane. **38 la sută** dintre bărbații chestionați au semnalat abuzul fizic în cadrul instituției de învățământ, în perioada copilăriei.

Violența în copilărie

Femeile au declarat diferite forme de violență fizică din partea soțului/partenerului. În urma utilizării violenței fizice, **21,9% au menționat că s-au ales cu vânăți și dureri, 2,5% cu leziuni și luxații** etc. Datele cercetării relevă că ponderea violenței fizice, dar și psihologice crește odată cu vârsta. Totodată, violența este mai frecventă în mediul rural, în familiile în care bărbații au un nivel de instruire jos, iar veniturile sunt mici. Principalele cauze ale violenței în familie cuprind: consumul de alcool, gelozia, lipsa locului de muncă, infidelitatea, lipsa de educație, incapacitatea de a soluționa pe cale pașnică conflictele. Datele cercetării relevă însă că, în cazurile de violență, o parte dintre parteneri văd cauza violenței doar în partener. Astfel, **1/3 dintre bărbați** au indicat, în calitate de cauze ale violenței, consumul de alcool al femeii, infidelitatea femeii, iar **peste 2/3 dintre femei** – consumul de alcool al bărbatului și gelozia.

Incidența violenței în familie/Cuplu

9,5%	18,0%	Ați pălmuit / V-a pălmuit
11,9%	22,8%	Ați împins sau îmbrâncit / V-a împins sau îmbrâncit
2,7%	9,1%	Ați lovit cu pumnul / V-a lovit cu pumnul
0,2%	4,3%	Ați bătut, târât, sufocat / V-a bătut, târât, sufocat
0,1%	2,1%	Ați amenințat cu pistolul, cuțitul sau altă armă / V-a amenințat cu pistolul, cuțitul sau altă armă

Doar 8,4% dintre femeile abuzate în cadrul familiei/cuplului au semnalat cazul la poliție. Numărul mic al femeilor care apelează la poliție este determinat de gradul de mulțumire redus față de intervenția poliției.

Doar **8,4%** dintre femeile abuzate în cadrul familiei/cuplului au semnalat cazul la poliție

61,4% dintre bărbați și 67,6% dintre femei cunosc că în Republica Moldova există servicii sociale de suport pentru femeile victime ale violenței în familie. Gradul de cunoaștere despre existența acestor servicii este mai mare printre persoanele din mediul urban, cu un nivel ridicat de studii, dar și cu venituri mai mari în cadrul familiei. Deși marea majoritate a populației cunoaște despre serviciile existente, **doar 2,7%** dintre femeile care se află/au fost în relație cu un bărbat au apelat la aceste servicii. **42,2%** dintre femei au auzit despre serviciile de consiliere a agresorilor familiari, în comparație cu **38,1%** dintre bărbați și marea majoritate a acestora consideră că serviciile acestora sunt *utile* sau *foarte utile*.

Femeia este responsabilă în opinia a peste 40 la sută dintre bărbați și pentru cazurile de viol, iar dacă aceasta are o reputație proastă sau nu opune rezistență fizică când este violată, aceste cazuri nu pot fi considerate drept viol.

Atitudinea privind violul

42,2%	26,1%	Dacă o femeie este violată, înseamnă că ea a făcut ceva ca să ajungă în această situație
45,8%	27,7%	În unele cazuri de viol, însăși femeia și-a dorit, de fapt, ca acest lucru să se întâmple
58,0%	44,6%	Dacă o femeie nu opune rezistență fizică când este violată, atunci nu putem spune că a avut loc un viol
34,4%	31,8%	Nu se consideră viol, dacă victima este ușuratică sau dacă are o reputație proastă

DEVIANȚA ȘI DELICVENȚA SOCIALĂ

46,3% dintre bărbați au declarat că au săvârșit o infracțiune de furt cel puțin o dată (6,7% - des, 19,6% - de 2-3 ori, 20% - o dată). **17,3% din eșantionul bărbaților au semnalat că au fost arestați, iar 4,3% că au stat la închisoare.**

73,1% dintre bărbații care au participat la cercetare sunt consumatori de băuturi alcoolice. Frecvența consumului este diferită – 33,4% consumă alcool o dată în lună sau mai rar, 25,5% - 2-4 ori pe lună, 11,4% - 2-3 ori pe săptămână, 2,8% - de 4 și mai multe ori pe săptămână. Numărul femeilor care consumă alcool este cu 10 la sută mai mic decât al bărbaților – 63%. Peste jumătate dintre acestea consumă băuturi alcoolice mai rar decât o dată pe lună.

- 46,3%** dintre bărbați au declarat că au săvârșit o infracțiune de furt cel puțin o dată
- 17,3%** din eșantionul bărbaților au semnalat că au fost arestați
- 4,3%** au semnalat că au stat la închisoare

Dintre bărbații care consumă băuturi alcoolice 81,5%, uneori, consumă mai mult de 5 pahare de alcool pe seară. Acest lucru se întâmplă în 50,5% de cazuri mai rar de o dată în lună, în 21,9% - lunar, 7,7% - săptămânal. Consumul a 5 pahare de alcool pe seară este caracteristic, într-o măsură mai mare celor care nu au o parteneră stabilă, au venituri mici și nivel de educație redus. Datele cercetării relevă că, odată cu creșterea frecvenței consumului de alcool, crește și frecvența consumului a câte 5 pahare la o petrecere. Dintre femeile care consumă alcool, 56,8%, uneori, consumă mai mult de 5 pahare de alcool la o petrecere/seară. 45,1% dintre acestea fac acest lucru mai rar de o dată în lună, 8,2% - lunar, 3,2% - săptămânal.

73,1% dintre bărbați care au participat la cercetare sunt consumatori de băuturi alcoolice

81,5% dintre bărbații care consumă băuturi alcoolice, consumă mai mult de 5 pahare de alcool pe seară

Datele cercetării relevă că unii bărbați, *uneori*, utilizează forța pentru a avea relații sexuale cu o persoană de sex feminin. Aproape **fiecare al cincilea bărbat** a făcut sex cu o fată/femeie, fără ca aceasta să-și dorească, iar aproape **fiecare al patrulea bărbat** cu o fată/femeie care era prea beată ca să spună că nu-și dorește acest lucru.

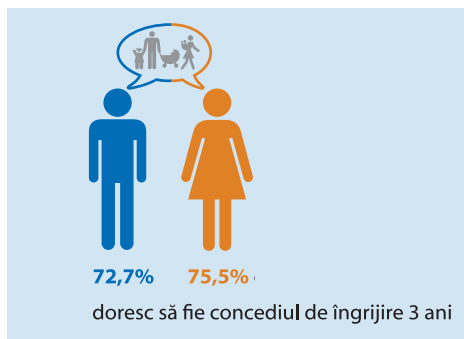

18 la sută dintre bărbați au recunoscut utilizarea forței pentru a întreține relații sexuale și cu actuala prietenă/soție, iar **14 la sută** dintre bărbații au utilizat forța pentru a face sex cu fosta prietenă/soție.

APRECIEREA POLITICILOR ADRESATE FAMILIEI

Politicele privind creșterea și îngrijirea copilului/lor

Un element important în politicile de creștere și îngrijire a copilului îl constituie creșterea implicării taților în procesul de creștere și educație a copiilor. Opiniile bărbaților dacă, concediul paternal, cu o durată de 3 zile calendaristice, trebuie să fie asigurat prin lege sunt împărțite – **61,9%** au menționat *da*, **22,6%** - *nu* și alții **15,5%** - *nu știu*. Pledează pentru concediul paternal, mai frecvent, bărbații cu studii superioare și cu venituri înalte. Nu cunosc despre aceste posibilități, cel mai frecvent, bărbații cu vârsta de 18-29 de ani, studii gimnaziale și cu venituri mici. **74,6%** dintre femei au menționat necesitatea asigurării concediului paternal prin lege, față de **15,5%**, care au negat acest lucru și **9,9%** care – nu știu.

Datele cercetării relevă că 72,7% dintre bărbați și 75,5% dintre femei doresc să fie concediul de îngrijire 3 ani.

Într-o măsură mai mare, pledează pentru concediul de îngrijire a copilului de 1 an de zile bărbații și femeile cu vârsta de 18-29 de ani. Acest fapt relevă schimbările care au loc în viziunea generațiilor tinere, care acordă o atenție mai mare carierei profesionale și încearcă să îmbine armonios rolul matern cu cel profesional.

Opinii privind durata concediului de îngrijire a copilului, după naștere, %

	Bărbați (n=1515)			Femei (n=503)		
	0-12 luni	0-3 ani	0-6 ani	0-12 luni	0-3 ani	0-6 ani
Total	9,8	72,7	11,9	8,1	75,5	13,5
18-29 ani	12,5	68,2	11,6	10,3	73,2	11,3
30-39 ani	7,6	75,1	13,0	3,6	82,7	13,6
40-49 ani	8,2	75,7	12,5	7,8	75,5	15,7
50-59 ani	8,7	75,5	10,4	9,2	72,2	15,5

Politicile privind violența în familie

Doar **63,6%** dintre bărbați cunosc că există o lege referitoare la violența în familie, față de 7,3% care au negat existența acesteia și 29,1% - nu cunosc dacă avem o astfel de lege. În cazul femeilor, s-a constatat aproximativ același nivel de cunoaștere – **62,4%** dintre femeile cunosc despre legile referitoare la violența împotriva femeilor, 9,1% - au negat existența acestora și 28,4% - nu cunosc despre existența acestora.

46,7% dintre bărbați și **64,6%** dintre femeile nu consideră că prevederile normative actuale sunt prea aspre pentru agresori. **58,7%** dintre bărbați și **69,1%** dintre femeile au semnalat însă că normele legale actuale, referitoare la violența față de femei, expun femeile la o mai mare stigmatizare și rușine.

Aprecierea cadrului normativ care reglementează violența față de femeie

63,1%	49,7%	Este prea ușor pentru o femeie să aducă acuzații împotriva unui bărbat, pe motiv de violență
44,2%	26,8%	Cadrul normativ este prea aspru pentru agresor
71,4%	77,1%	Cadrul normativ nu este îndeajuns de aspru pentru agresor
81,3%	84,1%	Cadrul normativ nu asigură suficientă protecție victimelor violenței
58,7%	69,1%	Cadrul normativ expune femeia la o mai mare stigmatizare și rușine

Gradul de cunoaștere a posibilității emiterii de către instanțele de judecată a ordonanței de protecție pentru femeile victime ale violenței în familie este puțin mai mare printre bărbați (**49,6%**), decât printre femei (**43,8%**).

Politicile privind nondiscriminarea gay-ilor și lesbienelor

Datele cercetării relevă un nivel redus de cunoștințe referitor la legile referitoare la nondiscriminarea homosexualilor. Aceasta înseamnă că este necesar să fie corect corect populația. **32,2%** dintre bărbați și **28,2%** dintre femei au semnalat existența în Republica Moldova a politicilor care protejează persoanele homosexuale de discriminare, față de 43,0% și, respectiv, 46,9% care nu știu și 24,8% și 24,9% au semnalat lipsa unor astfel de politici.

Din cei 32,2% bărbați care au menționat că în Moldova există astfel de legi, **1/3** și-au manifestat acordul cu aceste legi, **peste 1/2** - și-au manifestat dezacordul. Datele cercetării relevă un grad mai înalt de toleranță al femeilor față de legile care protejează persoanele homosexuale de discriminare, în comparație cu bărbații.

RECOMANDĂRI

Rezultatele studiului prezintă succesele și lacunele în domeniul asigurării egalității între femei și bărbați în Republica Moldova. Aceste rezultate permit înaintarea următoarelor **recomandări**, în scopul îmbunătățirii situației în domeniul egalității de gen.

PENTRU AUTORITĂȚILE GUVERNAMENTALE

Asigurarea egalității de gen

- Realizarea de către Republica Moldova a angajamentelor naționale și internaționale asumate, în domeniul asigurării drepturilor omului, cu accent prioritar asupra asigurării egalității de gen;
- Elaborarea noului Program de asigurare a egalității de gen pentru anii 2016-2020, care să răspundă tendințelor de dezvoltare în plan internațional și național, care să cuprindă acțiuni concrete pentru autoritățile guvernamentale și locale, societatea civilă, organizațiile internaționale în domeniul promovării și asigurării egalității de gen în Republica Moldova;
- Introducerea și implementarea dimensiunii egalității de gen în documentele de politici din toate domeniile, la toate nivelurile de luare a deciziilor;
- Creșterea nivelului de conștientizare publică prin organizarea continuă a campaniilor de informare a populației cu referire la aspectele egalității de gen în viața publică și privată, valoarea maternității și paternității, reconcilierea vieții de familie cu cea profesională etc., lichidarea lacunelor în cunoștințe și a stereotipurilor de gen, care au repercusiuni negative atât asupra femeilor, cât și a bărbaților, promovarea ideii de egalitate dintre femei și bărbați, prin diversitate și complementaritate;
- Dezvoltarea și organizarea, în parteneriat cu societatea civilă, a campaniilor de schimbare a atitudinilor și comportamentelor populației privind rolul femeii și a bărbatului în familie și societate;
- Adoptarea unor politici centrate pe asigurarea egalității între femei și bărbați, prin asigurarea condițiilor pentru abilitarea economică și politică a femeilor;
- Instituirea sistemelor de cote pentru femei ca acestea să beneficieze de un

număr fix de posturi la guvernare și la conducere;

- Eliminarea tuturor formelor de discriminare pe piața muncii, în bază de gen, prin organizarea campaniilor de informare și conștientizare privind drepturile femeilor și a bărbaților pe piața muncii;
- Monitorizarea angajatorilor privind respectarea drepturilor femeilor în câmpul muncii;
- Asigurarea condițiilor care să permită femeilor să armonizeze rolul de mamă cu cel profesional, prin dezvoltarea ofertei de servicii de îngrijire și educație a copiilor până la 3 ani, verificarea angajatorilor privind prezența unor programe flexibile (parțiale) de muncă etc.;
- Integrarea dimensiunii de gen în politicile educaționale, inclusiv revizuirea manualelor școlare și instruirea cadrelor didactice pentru a exclude stereotipurile existente;
- Dezvoltarea unor programe pentru facilitarea implicării bărbaților în exercitarea rolului de părinte (implicarea acestuia în primele zile de viață a copilului, participarea la educația acestuia, petrecerea timpului liber etc.);
- Colectarea regulată a datelor statistice, realizarea studiilor aprofundate, care să identifice în profunzime problemele reale ce țin de egalitatea de gen, și să sporească gradul de conștientizare a urgenței realizării unor politici, programe naționale eficiente.

Asigurarea dimensiunii de gen în implementarea politicilor privind creșterea și îngrijirea copilului

- Organizarea, în parteneriat cu societatea civilă și mass-media, a campaniilor de informare a populației privind posibilitățile taților de a beneficia de concediu la nașterea copilului (3 zile), inclusiv de creștere și îngrijire a copilului și a modului de petrecere al acestora (1,5/3 ani);
- Elaborarea politicilor de reconciliere a vieții profesionale cu cea de familie, cu elemente clare de stimulare a paternității;
- Încurajarea aplicării programelor cu grafic flexibil de muncă, care ar permite salariaților, femeii și bărbații, să îmbine obligațiunile de serviciu cu obligațiunile familiale și să încurajeze bărbații să-și asume responsabilități de îngrijire a copiilor egale cu cele ale femeilor.

Asigurarea politicilor de sănătate, inclusiv sănătate reproductivă

- Dezvoltarea în parteneriat cu societatea civilă și mass-media a unui program de formare a unui comportament responsabil față de sănătatea proprie a cetățenilor, prin explicarea importanței vizitelor regulate la medicul de familie,

a controlului profilactic al sănătății etc.;

- Dezvoltarea, în parteneriat cu societatea civilă și mass-media, a unor programe de reducere a consumului de alcool de către populație, în mod special, de către tineri;
- Eficientizarea acțiunilor în domeniul sănătății reproductive a tinerilor realizate de Centrele de Sănătate Prietenoase Tinerilor, prin acțiuni concentrate pe tinerii din mediul rural, tinerii din familii vulnerabile etc.

Asigurarea politicilor în domeniul prevenirii și combaterii violenței

- Elaborarea și adoptarea unei Strategii sectoriale privind Prevenirea și combaterea violenței în familie și a violenței față de femei, cu acțiuni concrete, prin alocarea resurselor necesare implementării acțiunilor respective;
- Adoptarea de urgență a proiectului de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie (la moment, în a doua rundă de consultări), care asigură racordarea legislației naționale la normele europene (include introducerea ordinului de restricție de urgență; atragerea la răspundere penală pentru încălcarea ordonanței de protecție etc.);
- Ratificarea și implementarea Convenției Europene privind Prevenirea și Combaterea Violenței față de Femei și Violenței în Familie (Convenția de la Istanbul);
- Dezvoltarea standardelor minime de calitate a serviciilor adresate victimelor violenței în familie, în colaborare cu prestatorii de servicii, ținând cont de drepturile omului și necesitățile beneficiarilor. Acestea trebuie să asigure prezența unor servicii de lungă durată pentru victimele violenței în familie și a unor programe de reabilitare pentru agresori;
- Dezvoltarea, în parteneriat cu autoritățile locale și societatea civilă, a unui plan de acțiuni de schimbare a stereotipurilor și a atitudinilor de acceptare a violenței de către populație (femei, bărbați, copii etc.);
- Perfecționarea actelor legislative în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, prin asigurarea unui mecanism mai eficient de eliberare a ordonanțelor de protecție în caz de urgență, prin acordarea polițistului de sector a dreptului de eliberare a acestora;
- Dezvoltarea, în parteneriat cu societatea civilă, a unui mecanism de monitorizare a executării ordonanțelor de protecție.

PENTRU AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE:

Asigurarea egalității de gen

- Introducerea dimensiunii de gen în politicile și documentele elaborate, la nivel local și asigurarea implementării acestora, inclusiv prin alocarea resurselor necesare.

Asigurarea politicilor în domeniul prevenirii și combaterii violenței

- Participarea, în parteneriat cu autoritățile guvernamentale și societatea civilă, la elaborarea unui plan de acțiuni de schimbare a stereotipurilor și a atitudinilor de acceptare a violenței de către populație (femei, bărbați, copiii etc.);
- Implicarea în acțiunile de stopare și combatere a violenței în familie, în instituțiile de învățământ și în comunități;
- Asigurarea respectării prevederilor ordonanței de protecție emise în cazurile de violență în familie;
- Asigurarea finanțării serviciilor care oferă asistență și reabilitare victimelor violenței în familie, dar și serviciilor de reeducare a agresorilor.

PENTRU SOCIETATEA CIVILĂ:

Asigurarea egalității de gen

- Organizarea campaniilor de promovare continuă și constantă a drepturilor femeilor și a principiului egalității de șanse;
- Diseminarea informațiilor/studiilor/analizelor despre egalitatea de gen, pentru informarea publicului general;
- Dezvoltarea și organizarea, în parteneriat cu autoritățile guvernamentale, a campaniilor de schimbare a atitudinilor și comportamentelor populației privind rolurile femeilor și bărbaților în familie și societate;
- Instruirea reprezentanților mass-media pentru a fi sensibili, la dimensiunea de gen, și a reflecta corect informațiile;
- Implicarea bărbaților în promovarea principiului de șanse egale pentru femei și bărbați;
- Creșterea importanței paternității, promovarea participării bărbaților în procesul de îngrijire a copiilor, vârstnicilor, promovarea repartizării egale a responsabilităților familiale de către bărbați și femei.

Asigurarea dimensiunii de gen în implementarea politicilor privind creșterea și îngrijirea copilului

- Organizarea, în parteneriat cu mass-media, a campaniilor de informare a populației privind posibilitățile taților de a beneficia de concediul la nașterea copilului (3 zile), inclusiv de creștere și îngrijire a copilului și a modului de petrecere a acestuia (1,5/3 ani).

Asigurarea politicilor de sănătate, inclusiv sănătate reproductivă

- Elaborarea și orientarea politicilor de sănătate spre necesitățile femeilor și bărbaților, condiționate atât de aspectele biologice, cât socioeconomice și culturale, asigurarea accesului la informații cu privire la sănătatea sexuală și reproductivă, a accesului la informație privind metodele de contracepție și a numărului mare de sarcini neintenționate și nedorite;
- Dezvoltarea, în parteneriat cu autoritățile guvernamentale, a unui program de formare a unui comportament responsabil față de sănătatea proprie a cetățenilor, prin explicarea importanței vizitelor regulate la medicul de familie, a controlului profilactic al sănătății etc.;
- Dezvoltarea, în parteneriat cu autoritățile guvernamentale și cele locale, mass-media, a unor programe de reducere a consumului de alcool de către populație, o problemă de importanță crescândă, în mod special, în rândul tinerilor.

Asigurarea politicilor în domeniul prevenirii și combaterii violenței

- Pilotarea unor modele de intervenție, în parteneriat cu autoritățile responsabile, în baza legii și în baza bunelor practici existente;
- Informarea populației despre politicile existente în domeniul combaterii violenței, serviciile dezvoltate pentru victimele violenței și posibilitățile de accesare a acestora;
- Instruirea polițiștilor în domeniul acțiunilor care trebuie întreprinse în cazurile de violență în familie;
- Dezvoltarea, în parteneriat cu autoritățile guvernamentale și locale, a unui plan de acțiuni de schimbare a stereotipurilor și a atitudinilor de acceptare a violenței de către populație (femei, bărbați, copii etc.);
- Elaborarea unui plan de acțiuni privind eliminarea violenței în cadrul instituțiilor de învățământ și monitorizarea situației;
- Mediatizarea serviciilor sociale existente pentru victimele violenței în familie și a modalităților de accesare a acestora.

Asigurarea diversității

- Informarea populației despre diversitatea sexuală și educarea spiritului de toleranță față de diversitate.

PENTRU MASS-MEDIA:

Asigurarea egalității de gen

- Promovarea și asigurarea realizării drepturilor și responsabilităților egale a femeilor și bărbaților, în relațiile familiale;
- Implicarea mass-media în reflectarea problemelor de gen, informarea, educarea și promovarea egalității de gen prin emisiuni televizate, reportaje, articole la tema responsabilităților din gospodărie, sănătatea reproductivă, relațiile intime, violența în familie;
- Mediatizarea bunelor practici în domeniul egalității de gen în familie, la locul de muncă, în societate, pentru a arăta beneficiile și a elimina stereotipurile care domină la marea majoritate a populației;
- Promovarea modelelor unui proces participativ de luare a deciziilor în familie;
- Interzicerea și evitarea imaginilor sexiste a femeilor, care perpetuează stereotipurile față de rolul femeilor în societate și în familie.

Asigurarea dimensiunii de gen în implementarea politicilor privind creșterea și îngrijirea copilului

- Implicarea în acțiunile de informare a populației privind posibilitățile taților de a beneficia de concediu la nașterea copilului (3 zile), inclusiv de creștere și îngrijire a copilului (1,5/3 ani).

Asigurarea politicilor de sănătate, inclusiv sănătate reproductivă

- Dezvoltarea, în parteneriat cu autoritățile guvernamentale și societatea civilă, a programului de formare a unui comportament responsabil față de sănătatea cetățenilor, prin explicarea importanței vizitelor regulate la medicul de familie, a controlului profilactic etc.;
- Organizarea unor campanii, în parteneriat cu autoritățile guvernamentale și societatea civilă, de reducere a consumului de alcool de către populație, în mod special, al tinerilor

Centrul de Drept al Femeilor este o organizație non-guvernamentală creată în 2009 de un grup de femei juriste din Republica Moldova care promovează egalitatea de șanse dintre bărbați și femei și contribuie la prevenirea și combaterea violenței în familie și față de femei.

Ne implicăm în procesul de ajustare a legislației la standardele europene și pledăm pentru recunoașterea, respectarea și apărarea drepturilor femeilor în calitate de drepturi ale omului.

Oferim asistență directă, gratuită și confidențială (consiliere juridică, reprezentare și asistență psihologică) și acordăm suport femeilor care au rupt cercul violenței și au început o viață nouă.

CENTRUL DE DREPT AL FEMEILOR

Chișinău, MD-2012
Str. Sfatul Țării 27, of. 4
Republica Moldova
Tel./fax: +(373) 22 237 306
Mobil: +(373) 68 855 050
e-mail: office@cdf.md
www.cdf.md

Design efectuat de către Editura CARTEA JURIDICĂ

Studiul "Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova" a fost realizat de către Centrul de Investigații și Consultanță "SocioPolis" la cererea Centrului de Drept al Femeilor în cadrul Proiectului "IMAGES în Moldova" finanțat de către Fundația OAK.

OAK
FOUNDATION

 CENTRUL DE INVESTIGAȚII ȘI CONSULTANȚĂ
SOCIOPOLIS